

Dostępne online www.sciencedirect.com

SciVerse ScienceDirect

journal homepage: www.elsevier.com/locate/pepo

Praca poglądowa/Review
Prawo medyczne/Medical law

Udzielenie pomocy medycznej małoletnim pod wpływem alkoholu lub narkotyków – aspekty prawne

Medical aid for juveniles under the influence of alcohol or drugs – legal aspects

Anna Augustynowicz *

Zakład Ekonomiki, Prawa i Zarządzania, Szkoła Zdrowia Publicznego, Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego, Kierownik: dr hab. D. Cianciara, Warszawa, Poland

INFORMACJE O ARTYKULE

Historia artykułu:

Otrzymano: 14.03.2013

Zaakceptowano: 19.03.2013

Dostępne online: 22.03.2013

Słowa kluczowe:

- pacjent
- małoletni
- rodzice
- alkohol
- narkotyki

Keywords:

- Patient
- Juvenile
- Parents
- Alcohol
- Drugs

ABSTRACT

The article presents basic legal regulations concerning treatment of juveniles addicted to alcohol or drugs. Furthermore, authors related to legal aspects connected with medical aid for juveniles who are supposed to be under the influence of alcohol or drugs.

© 2013 Polish Pediatric Society. Published by Elsevier Urban & Partner Sp. z o.o. All rights reserved.

Wstęp

Alkoholizm i narkomania wśród nieletnich to ważny problem społeczny. To także poważne ryzyko dla zdrowia publicznego, szczególnie w kontekście chorób infekcyjnych

(HIV, żółtaczka, choroby weneryczne, gruźlica). Realizacja działań mających na celu zapobieganie alkoholizmowi i narkomanii wśród małoletnich wymaga zaangażowania rodziny, nauczycieli, organizacji pozarządowych, instytucji państwowych i samorządowych. Podejmowane działania, aby były skuteczne, powinny mieć charakter kompleksowy

* Adres do korespondencji: Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego, 01-826 Warszawa; ul. Kleczewska 61/63. Tel.: +22-56-01-140.

Adres email: aaugustynowicz@poczta.onet.pl.

0031-3939/\$ – see front matter © 2013 Polish Pediatric Society. Published by Elsevier Urban & Partner Sp. z o.o. All rights reserved.

<http://dx.doi.org/10.1016/j.pepo.2013.03.009>

i wymagają współdziałania ze strony wszystkich podmiotów. Chodzi tu m.in. o edukację rodziców i nauczycieli związaną z rozpoznawaniem, czy dziecko zażyło narkotyki, umiejętność rozmowy z taką osobą, ale także o udzielenie pierwszej pomocy medycznej, jeżeli jest wymagana. W działania te zaangażowana jest także ochrona zdrowia. I nie chodzi tu tylko i wyłącznie o leczenie osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków czy innych substancji psychoaktywnych. Problem dotyczy postępowania przy udzieleniu, np. przez lekarza, pomocy doraźnej osobie, która spożyła alkohol czy też zażyła narkotyki. W tej mierze powstaje pytanie, czy ustawy systemowe odnoszą się do omawianej problematyki? Mam tu na myśli *Ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii* [1] oraz *Ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* [2].

Ustawy systemowe

W myśl *Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii* podjęcie leczenia, rehabilitacji lub reintegracji osób uzależnionych jest dobrowolne (art. 25 *Ustawy*). Wyjątkiem od tej zasady jest przymusowa terapia osoby małoletniej uzależnionej od środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych. Zgodnie z art. 30 tej ustawy, na wniosek przedstawiciela ustawowego, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, opiekuna faktycznego lub z urzędu sąd rodzinny może skierować osobę uzależnioną, która nie ukończyła 18 lat, na przymusowe leczenie i rehabilitację. Czasu przymusowego leczenia i rehabilitacji nie określa się z góry, nie może on być jednakże dłuższy niż 2 lata. Jeżeli uzależniona osoba ukończy 18. rok życia przed zakończeniem przymusowego leczenia lub rehabilitacji, sąd rodzinny może je przedłużyć na czas niezbędny do osiągnięcia celu leczenia lub rehabilitacji, nie dłuższy jednak niż łącznie 2 lata. W tym przypadku wymagany jest dodatkowy akt legalizacji w postaci kolejnego rozstrzygnięcia sądu. W razie braku stosownego rozstrzygnięcia sądu terapia może być kontynuowana tylko za zgodą pacjenta. Odrębną kwestię, regulowaną również przepisami *Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii*, stanowi leczenie osób uzależnionych skazanych za przestępstwo pozostające w związku z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych [3].

Także leczenie oraz rehabilitacja osób uzależnionych od alkoholu, co do zasady, odbywa się za ich zgodą. W przypadku osoby małoletniej wymagana jest zgoda przedstawiciela ustawowego. Będzie tu miała także zastosowanie ogólna zasada, wynikająca z art. 17 *Ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta* [4], zgodnie z którą poddanie interwencji medycznej osoby po ukończeniu 16. roku życia wymaga także jej zgody. W razie braku zgody przedstawiciela ustawowego, gdy osoba uzależniona nie ukończyła 16. roku życia, a także w razie braku zgody przedstawiciela ustawowego i osoby uzależnionej, gdy ukończyła 16 lat, jak również w razie zgody przedstawiciela ustawowego i braku zgody osoby uzależnionej, która ukończyła 16 lat, i odwrotnie – obowiązek poddania się leczeniu może być realizowany za podstawie orzeczenia sądu, wydanego po zasięgnięciu opinii biegłego. Sąd wszczyna postępowanie tylko i wyłącznie na

wniosek prokuratora lub gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych właściwej ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu osoby, której postępowanie dotyczy. Sąd orzeka obowiązek poddania się leczeniu, gdy w jego ocenie osoba (w tym przypadku małoletni) faktycznie nadużywa alkoholu, ponieważ nadużywanie alkoholu jest powodem wskazanych w *Ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* negatywnych zjawisk. Chodzi tu o powodowanie rozkładu życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylanie się od pracy, systematyczne zakłócanie spokoju lub porządku publicznego, które pozostają w związku przyczynowym z nadużywaniem i uzależnieniem od alkoholu. Obowiązek poddania się leczeniu trwa tak długo, jak tego wymaga cel leczenia, nie dłużej jednak niż 2 lata od uprawomocnienia się orzeczenia.

Przepisy wyżej wymienionych ustaw regulują problematykę leczenia czy rehabilitacji osób uzależnionych, pomijając kwestię doraźnego udzielenia pomocy osobom uzależnionym, a także osobom, które nie są uzależnione, ale będąc pod wpływem alkoholu czy środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych, wymagają pomocy medycznej. Prowadzone dalej rozważania odnoszą się będą do małoletnich pod wpływem alkoholu lub środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych, a niekoniecznie uzależnionych od tych substancji. W dalszej części artykułu będzie użyte określenie „małoletni pod wpływem alkoholu lub narkotyków”. Termin „małoletni” rozumieć należy jako negację pełnoletniości [5]. Pełnoletnim, w myśl art. 10 *Kodeksu cywilnego* [6], jest ten, kto ukończył 18. rok życia. Pełnoletniość uzyskuje się także przez zawarcie małżeństwa.

Pomoc medyczna w podmiocie leczniczym

Skoro *Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii* oraz *Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* nie regulują kwestii udzielenia pomocy medycznej, powstaje pytanie, jakimi zasadami powinien się kierować personel medyczny przy jej udzieleniu? Już na wstępie można wskazać, że zasady te, a właściwie podstawowe regulacje prawne w interesującym nas zakresie, wynikają m.in. z *Ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*, *Ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentyisty* [7] oraz *Ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej* [8]. Jedną z podstawowych regulacji mających zastosowanie będzie art. 15 *Ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*. Zgodnie z jego brzmieniem, na udzielenie świadczeń zdrowotnych wymagana jest zgoda pacjenta lub innego uprawnionego podmiotu, chyba że przepisy innych ustaw stanowią inaczej. Jednym z podstawowych wymogów prawnej skuteczności zgody na wykonanie świadczenia zdrowotnego jest to, aby zgoda wyrażona była w sytuacji należytego rozeznania wszelkich okoliczności faktycznych związanych z wykonaniem danego świadczenia zdrowotnego [9]. Co do zakresu przekazywanych informacji zastosowanie znajdą ogólne przepisy dotyczące obowiązku informacyjnego, który ciąży na lekarzu udzielającym świadczeń zdrowotnych (o czym mowa w dalszej części artykułu).

W tym przedmiocie rozważmy kilka hipotetycznych sytuacji. Do szpitalnego oddziału ratunkowego czy izby

Download English Version:

<https://daneshyari.com/en/article/10163445>

Download Persian Version:

<https://daneshyari.com/article/10163445>

[Daneshyari.com](https://daneshyari.com)